červen 2007

muni.cz

MĚSÍČNÍK MASARYKOVY UNIVERZITY

ÚVODNÍK

Obhajoba personální autonomie univerzit a fakult

V tomto roce se začalo hovořit o reformě českého vysokého školství. Jedním z východisek je mínění, že samospráva univerzit a fakult by měla být v zájmu jejich rozvoje oslabena či vůbec odstraněna. Za vhodnější se považuje podstatné posílení státem jmenovaných správních rad.

Akademickou samosprávu na první pohled ztělesňují pedagogy a studenty volené a jejich zástupci tvořené akademické senáty českých univerzit a jejich fakult. Představují ji ale stejně jimi volení rektoři a děkani, neboť tito univerzity a fakulty přímo řídí. Dovoluji si tvrdit, že tato volba – byť konaná zpravidla jen jednou za několik let – bývá klíčovým počinem akademických senátů.

Taková akademická samospráva není v mezinárodním srovnání obvyklá. Leckde vskutku vedení veřejných univerzit a jejich fakult povolávají státem či územní samosprávou ustavené správní rady či podobná tělesa.

Pokusím se vysvětlit, proč takové řešení v Česku za vhodné nepovažuji. Musím předeslat, že považuji za nešťastné, když pedagogové a studenti odůvodňují existenci akademické samosprávy ochranou zájmů jejích členů. Na to jsou odbory a studentské spolky. Vždyť univerzity a fakulty plní společenskou objednávku. Vzdělávají a bádají za státní peníze. To vylučuje samosprávu srovnatelnou se samosprávou obcí, měst a krajů.

Akademická samospráva je ospravedlnitelná, pokud díky jejímu působení budou univerzity a fakulty poskytovat lepší vyšší vzdělání a zajišťovat užitečnější výzkum, než by dokázaly státem přímo řízené školy. Jakékoli srovnávání skutečnosti s možností je ošidné, přesto se o ně pokusím. Jsem přesvědčen, že samosprávné české univerzity a jejich fakulty se dokázaly v posledních patnácti letech, tedy v období politické, hospodářské a společenské transformace, modernizovat více, než by to dokázaly státem řízené školy. Volení zástupci pedagogů a studentů vybírají rektory a děkany (žen je mezi nimi zatím málo) odpovědně. Poměr elánu a zkušeností bývá optimální. Volení rektoři a děkani dokáží pro změny získat potřebnou podporu. Mám obavy, že shora, na základě přímého či zprostředkovaného politického výběru, by ustavení rektoři a děkani takovou autoritu mnohdy neměli. Politická kultura v Česku bohužel není na potřebné výši. Nebo snad státem či územní samosprávou přímo řízené podniky a instituce plní své role znatelně lépe? Český stát na počátku 90. let – jistě pod vlivem událostí – rozumně poskytl českým univerzitám a jejich fakultám značnou autonomii.

Volání po zachování personální autonomie nevylučuje mínění, že stát by měl mít rozhodnější vysokoškolskou politiku. Především má určovat priority: stručně řečeno kolik, čeho a za co. Na tom se univerzity neshodnou. Též si dovedu představit některé změny organizace univerzit a fakult: dílčí posuny kompetencí mezi rektory, děkany, kvestory, tajemníky, akademickými senáty, vědeckými radami a již existujícími správními radami, jež ustanovuje ministerstvo.

Filip Křepelka,
předseda Akademického senátu MU

UDÁLOSTI

Fyzikální cirkus objevil nové talenty mezi středoškoláky

První ročník originální soutěže nazvané Fyzikální cirkus uspořádala v sobotu 12. května Masarykova univerzita spolu s Hvězdárnou a planetáriem Mikuláše Koperníka v Brně. V soutěži určené středoškolákům se utkalo sedm týmů v disciplínách raketa na vodní pohon a cihlová zeď. Středoškoláci přijeli z Brna, Hodonína, Ostravy a z Prahy. Absolutním vítězem se nakonec stal tým číslo 3 z Gymnázia Voděradská v Praze.

Úkolem středoškoláků soutěžících v Brně na Kraví hoře v rámci akce Fyzikální cirkus bylo postavit raketu z PET láhve, která jako pohon využije stlačenou vodu a vzduch a udrží se co nejdéle nad zemí. Foto: David Povolný.

„Pumpuj! Pumpuj!“ volají členové týmu číslo 14 na svého kamaráda, který pomocí velké pumpy vhání tlak do PET láhve naplněné vodou mířící dnem k nebi. Pumpování trvá už opravdu dlouho a tlak v láhvi sílí. Přihlížející diváci ustupují od vodní rakety pořád dále. „Vždyť vám to praskne!“ křičí někdo z davu. Najednou PET láhev sotva postřehnutelnou rychlostí vyletí kolmo do vzduchu a zanechá za sebou jen matnou vodní stopu. Další přichystaný soutěžící uvolňuje pomocí rybářského prutu padák připevněný na raketě. Ta se i přesto rychle snáší k zemi a nakonec končí vysoko na stromě. Pro soutěžící začíná boj o čas. Musejí totiž co nejrychleji start rakety zopakovat.

Tým číslo 14 nakonec celkově nezvítězil, za zdolaných padesát metrů atmosféry a dobu sedm sekund ve vzduchu ale získal aspoň Cenu za nejvyšší let a největší invenci. „Naší výhodou bylo, že jsme hrdlo láhve měli stáhnuté matkou, která se dala podle potřeby utáhnout nebo povolit, takže jsme dosáhli vyššího tlaku než všichni ostatní. Nepodařilo se nám bohužel start dost rychle zopakovat,“ řekl Ivo Trávníček z Gymnázia Hodonín.

Přesné zadání disciplíny bylo postavit raketu z běžné PET láhve, která jako pohon využije stlačenou vodu a vzduch a udrží se co nejdéle nad zemí. Jedna a táž raketa pak musela být odpálena dvakrát za sebou s odstupem mezi dvěma starty nanejvýš deset minut. Pro bodování se počítala doba letu rakety a doba mezi dvěma starty. V druhé, divácky již méně atraktivní, ale rozhodně ne snadnější disciplíně, bylo cílem postavit zeď z cihel, která ve vodorovném směru co nejvíc přesáhne vyznačenou čáru na zemi.

/pokračování na straně 2

Elektronický archiv závěrečných prací MU získal prestižní cenu

Prestižní cenu Inforum získali zástupci Masarykovy univerzity za elektronický archiv závěrečných prací jako jeden z nejvýznamnějších počinů v oblasti elektronických zdrojů. Tato cena byla předána na slavnostním vyhlášení výsledků hlasování 24. května. Foto: Archiv ÚVT.

Elektronický archiv závěrečných prací Masarykovy univerzity, který byl veřejnosti zpřístupněn v září loňského roku, získal 24. května jako jeden z nejvýznamnějších počinů v oblasti elektronických zdrojů prestižní cenu Inforum.

Archiv je součástí celouniverzitního Informačního systému Masarykovy univerzity pro podporu studia, který vyvíjí Fakulta informatiky MU. V současnosti zahrnuje deset a půl tisíce bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních prací, které jsou veřejnosti přístupné volně na internetu ve fulltextové podobě. Unikátní vlastností je také služba na odhalování plagiátů mezi pracemi zveřejněnými v archivu.

Archiv závěrečných prací zpřístupnila MU jako první vysoká škola v ČR v úplném rozsahu současně s dalšími službami. Veřejnost má možnost vyhledávat práce tematicky (podle fakulty, studia, jména, roku absolvování, dosaženého titulu, pracoviště závěrečné práce nebo programu či oboru studia) i fulltextově podle zadaných řetězů znaků vyskytujících se v textu práce. Absolventské práce jsou k dispozici všem prostřednictvím Informačního systému Masarykovy univerzity http://is.muni.cz/.

Již samo zveřejnění prací představuje součást úsilí o zajištění kvality vysokoškolských prací a transparentnosti výsledků vzdělávání. Proto je také jednou z dalších důležitých služeb Informačního systému MU možnost kontrolovat práce za účelem odhalení plagiátu. Služba je dosud zcela ojedinělá v tom, že ji mají k dispozici všichni uživatelé na MU, tedy nejen učitelé, ale také studenti, a práce jsou porovnávány se všemi dokumenty v informačním systému.

Zástupci Masarykovy univerzity získali cenu Inforum poprvé. Byla udělena na základě výsledků hlasování přibližně šesti set účastníků třináctého ročníku konference INFORUM, která se konala 22. až 24. května v Praze. Konference je zaměřena na elektronické informační zdroje a jejich profesionální využívání ve vědě, výzkumu, vzdělávání a podnikání především v České republice, na Slovensku a v zemích střední a východní Evropy. Je určena pro pracovníky odborných a veřejných knihoven, manažery, vědecké a výzkumné pracovníky, lékaře, vysokoškolské učitele, specialisty v oblasti ICT a pracovníky veřejné správy.

-red-

V TOMTO ČÍSLE NAJDETE:

Lékařská fakulta navazuje kontakty s Vietnamem str. 3

Jak prožili studenti první ročník na MU str. 5

Projev rektora MU na Dies academicus 2007 str. 6

Filmový festival na Fakultě informatiky str. 9